

(1911 – 1997)

MEHMET GÜLİRMAK

MEHMET GÜLİRMAK Ağabey, 1911 Isparta doğumludur. Daha 14 yaşında iken Bediüzzaman'ın hizmetine girmiş ve senelerce “Nur Postacılığı” yapmıştır. Nur'un üç mühim erkânı “Hüsrev, Refet, Rüştü” ağabeyleri de Hz. Üstad'a ilk defa Mehmet Ağabey götürmüştür... Said Nursi'nin Barla, Isparta, Eskişehir hayatlarıyla alâkalı anlattıkları pek kıymetlidir. Mehmet Gülirmak Ağabey, İzmir'de önceleri Balıkuyu semtinde, vefatından evvel de Karşıyaka'da torununun yanında ikamet ediyordu. 30 Mayıs 1997'de vefat etmiştir. Mezarı İzmir Karşıyaka kabristanındadır.

Çocuk yaşında, Üstad'ımızın “Nur Postacılığı”nı yapan Mehmet Gülirmak hatıralarından da anlaşıldığı gibi, çok safi kalp ve çocuk tabiatındadır. Fakat çok sadakatli bir mizaca sahiptir. Sesi çok etkileyici ve Vahşi Şaban ağabeyin sesine, üslûbuna benziyor. Vahşi Şaban (Akdağ) Ağabey, hatıralarında Gülirmak ağabeyden lâkap olarak “Deli Mehmet” diye bahsetmektedir.

Merhum Mehmed Gülirmak'ı Mustafa Birlik ağabey şöyle anlatmaktadır:

“Mehmet Gülirmak ağabeyle bizim uzun bir zamanımız oldu. 1956 yılında İzmir'e gelirken, Üstad bizim adresimizi vermiş. Gelirdi, görüşürdük... Ehl-i hal bir kimse idi, deli değil... Hâle mağlûp, dinine bağlı, çok enteresan bir insandı. Kendisi tarikattan gelme, 12-13 yaşlarında Hacı Ali Efendi'ye mensup...

“Üstad'ımız Barla'ya gelince ziyaretine gidiyor, tanışıyor. Çok acayip ve enteresan halleri var, ama kesin olarak deli değil. Şuurlu bir kimse... Hareketlerine Hz. Üstad lâtife olarak: ‘Muhammed, senin kafa tahtalarının seyrek döşenmiş!’ diye lâtife yaparmış.

“Bir hatırasında diyor ki: ‘İki çim çim kıymamız vardı. Ben Üstad hazretlerinin yemeğini hazırlayacağım. Çapı ve derinliği 11 santim olan sefertası vardı. Ben bir taraftan kıymayı ona katıyorum, bir taraftan Üstad'ın yüzüne bakıyorum... Üstad Hazretleri celâli olduğu zaman hiç ağzımı açmam. Çünkü kalbimdekini de söyler, mahvolurdum! Üstad Hazretleri, ‘Yeter, yeter’ dedi. Baktım Üstad celâli, Isparta şivesiyle dedim ki ona: ‘Yeter, yeter, diyon, amma senin dokuz lokmada yediğini ben bir lokmada şöyle çeviriveririm!’ Öyle deyince Hz. Üstad dedi ki: ‘Keçeli, keçeli! Bütün fenalıklar boğazdan geçer, boğazına sahip olamayan hiçbir yerine sahip olamaz. Yeter, yeter!’

“İktisat Risalesi'ndeki bal yeme hadisesini de şöyle anlatırdı: ‘O zaman genç ve bekârdım. O balı aslında kaşık kaşık ben yedim. Sonunda Hüsrev, Refet, Rüştü efendilere birer kaşık verdim’ derdi. Çok akıllı bir insandı.” Mehmet Gülirmak Ağabeyin hatıralarını Mustafa Birlik ağabey kaydetti.

Röportaj şeklindeki bu sohbet şöyledir:

ÜSTAD'IN MANEVİYATI BENİ ŞİDDETLE ÇEKİYORDU

“Hz. Üstad'ı kimden duyduunuz ve ilk defa Üstad'a nasıl gittiniz?”

“Kendi halifem Hacı Ali Efendi'ye vardım, dedim: ‘Şeyh Efendi! Bir türlü kendimi yenemiyorum. Adam beğenmemek değil, ama Barla'da bir zat-ı mübarek var. Evliyaullahtan... O beni çekiyor, şiddetli surette çekiyor.’ Şeyhim: ‘Benden de selâm söyle, benim namıma elini öpüver, ben de gideceğim inşallah’ dedi. Sonradan Şeyh Mustafa'yla beraber o da gitti Üstad'a, hatta Barla'ya varmadan Karacaahmet'te Üstad karşılıyor onları, orada kucaklaşıyorlar...

Şeyhimin elini öptüm, helâlleştim. Barla'ya gittim, akşam ezanına yakındı. Baktım Üstad ve cemaat caminin kapısı önünde bekliyor. İki elini öptüm, ‘Aleykümselâm Muhammed! Yavrum ağzın da oruç... Kaç saatten beri yayan geldin? İnşallah akşam namazını kılalım, iftarını açtıracam’ dedi.” (Yıl olarak 1927 veya 28 olabilir.)

RİSALE-İ NUR'A BAŞLIYORUZ. SEN DIŞTAN, BEN İÇTEN...

“İsparta’dan Barla’ya yayan mı geldiniz? O zaman kaç yaşındaydınız?”

“İsparta’dan Barla’ya yayan geldim. O zaman 14-15 yaşlarımda idim. Akşam namazını Üstad kıldırdı. Üstad, Hanefi üzerine kıldırdı. ‘Abdullah Çavuş git benim odamdan biraz ekmek, azıcık pestil al da gel’ dedi. Namazdan sonra Üstad mihrapta mütemadiyen okuyordu, ben de bir köşede iftarımı açtım. Sonra Üstad’ın arkasına oturdum. Üstad yatsıya kadar okudu.

“Yatsıyı da kıldıktan sonra: ‘Yavrum! Bir post altına, bir post da üstüne yorgan al, birini de yastık yap’ dedi. Camide tabut, teneşirler var. Köylüler: ‘Efendim, daha çocuk bu, camide tabutlar var, korkar bu!’ dediler. Üstad: ‘Yok yok! Hadi git yat, korkmaz’ dedi. Neyse yattım, Üstad’ı rüyamda gördüm. Sabah namazı vaktinde Üstad geldi, namazı kıldık, ‘Gidelim odaya’ dedi. Koluma bir girdi Üstad, sıkıca kolumu tuttu, geçtik.

“‘Yavrum, Risale-i Nur’a başlayacağız, bizim kafadan olanları yazalım.’ Dedim: ‘Efendim, Haştemlerin Hüsrev var. Hüsrev, Haştemoğullarından, babası İsparta’nın beyiymiş. Beş vaktini kılıyor, Ulu Cami’den çıktı mı illâ beni kardeş olalım diye kucaklıyor’ dedim Üstad’a... Üstad kâğıt kalem çıkardı, gözlüğünü de taktı. Üstad yamuk yamuk yazardı, ‘Haştemlerin Hüsrev, yüzbaşı tekaüdü Refet Bey, Örenlerin Rüştü Efendi, Kürt Bekir Ağa...’ Aklıma gelenleri birer birer yazdırdım. ‘Muhammed! Gayrı durma sen git, onları birer birer buraya celbet. Sen dıştan, ben içten...’ ‘Efendim, ben posta olayım, ben yazıyla uğraşamam, ben senin hizmetçin olayım, camım çok hafakanlıdır benim’ dedim.”

SABAHLARA KADAR KÖYDEN KÖYE KİTAP TAŞIRDIM

“Bu ağabeyleri nasıl çağırdınız Üstad’a?”

“Ben gittim, birer birer hepsine, ‘Şeyh Efendi’nin size selâmı var, lütfen sizi huzuruna çağırıyor’ dedim. Hepsine güzelce anlatıyor, ‘Sana hususan selâmı var’ diye teşvik ediyorum. Onlar da birer birer ziyarete gidiyorlar. Onlar risaleye başladılar, ben posta oldum. ‘Git filanca köye bu kitapları teslim et.’ Ben gider, gece yarısı teslim ederdim. İslâmköy’e, Kuleönü’ne... Gece giderdim ben, sabah namazını Üstad’ın arkasına yetişirdim. Gece vakti nasıl giderdim, nasıl varırdım, bilmiyorum!

ÜSTAD BENİMLE LÂTİFELEŞİRDİ

“Risalelerin boş sayfalarına zîruhtan maada mahlûkatın resmini yapıyordum Avrupa boyalarla, esas resim gibi oluyordu. Bir defasında kolumda çibanlar çıkmaya başladı; biri batıyor, biri çıkıyordu. Anam, ‘Oğlum, şeyh efendiye de bakalım’ dedi. Ben de gittim, ‘Efendim, şuna bir himmet ediver’ dedim. ‘O kolay Muhammed! Avrupa’ya bir kol ismarlarız; bunu atarız, onu takarız’ dedi. Bana takılırdı bazen... Kimse olmadı mı, ‘Muhammed biraz konuşuver, açılalım biraz’ derdi.

“Bir gün dedim: ‘Efendim! Nasrettin Hocaefendi, devenin kanadı olmadığına hep şükredelim’ dermiş. Üstad: ‘Devenin kanadı olsa ne olacaktı?’ dedi. ‘Efendim, ümmet-i Muhammed’in bacasına konar, çatısını göçürürdü!’ dedim. Gülerdi Üstad... Ben bazen bulurdum böyle şeyler, gülerdi. Bazen de şiddetli celâlli hali oldu mu, ‘Çabuk git aşağıya, kaç, sana zararım dokunmasın!’ derdi. Kapıyı arkadan kilitlerdi.”

ÜSTAD’A BİR CEKET DİKTİRDİM

“Hz. Üstad’ın size bol himmeti olmuş, bu nasıl himmetti?”

“Rüyamda bir kısa bacaklı iç donu verdi. İpekli, beyaz, bacakları kısa... ‘Bunu al, öbür odada giy, çek pantolonunu giy, gel’ dedi. Gittim, giydim, ‘Giydim efendim’ dedim, uyanıverdim. O gün de nöbet bekliyorum, Üstad’a nöbet beklerdik. Mesela üç gün Hüsrev beklerdi. Gece Üstad kapıyı çalır, abdest alır, sobasını yakıverirdik, çayını yapıverirdik. Tabana vurmazsa yukarı çıkamayız, zaten kapıyı kilitlerdi. Yatsıdan sonra yarım saat veya üççeyrek kadar ders verir, ‘Sefa geldin’ derdi. O gün kim nöbetçiye aşağıda yatarı.

“Rüyadan sonra ferahla yanına vardım, anladı, ‘Söyle, söyle!’ dedi. ‘Efendim! Zat-ı âlinizden bir himmet koptu’ dedim ve rüyayı anlattım. ‘Sen nasıl tabir ettin?’ dedi. ‘Zat-ı âlinizden bir himmet kopuyor ki haddi hesabı yok!’ dedim. ‘Öyle bir himmet ki... İç donu darlıktır, 40 tane küpe altın koysalar üzerine bulaşmayacak. Hayatında zenginlik yok’ dedi. Bazen bir pantolon alırdım, ‘Buna bir ceket lazım’ der, fakat ceketi alıncaya kadar pantolon eskirdi... İkisini hiçbir araya getiremedim.

“Babamdan kalan bir Acem şalı var; ipekli, parl parl kumaş... Üstad’a: ‘Efendim, bunu zat-ı âlinize hayderî bir ceket diktireceğim’ dedim. Ben terzi ararken Üstad: ‘Muhammed, onu getirme, annenin rızası yok.’ Vardım anama: ‘Ana, bu mübarek evliya zata bir şey yapamadık...’ dedim. ‘Peki oğlum! Ne demek, yerden göğe kadar helâl olsun!’ dedi. Onu aşıcı Bakı’nın kız kardeşi Şerife Hanıma diktirdim. İçi pamuklu falan, hayderî... Üstad giydi, parl parl bir de yakıştı... Üstad: ‘Keçeli! Sen yeşili çok seviyorsun galiba...’ dedi. ‘Evet efendim, evliyaların, cennetin renkleri hep yeşil galiba, bundan dolayı yeşili çok tercih ediyorum’ dedim. ‘Beli, beli...’ dedi.”

Fıtraten çocuk tabiatlı olan Mehmed Gülirmak ağabeyin çok hizmetleri var.

ÜSTAD BARLA'DAN ISPARTA'YA GETİRİLDİ

“Üstad Barla’dan Isparta’ya niçin getirildi? Orada ne gibi hatıralarınız var?”

“Zabıta getirdi... Isparta’ya ‘Kelle Mehmet’in evine kiraya geldi. Üstad altı-yedi ay orada kaldı, Isparta’nın merkezinde... Oradan Şükrü (İçhan) Efendi’nin köşküne geçildi. Burası Isparta’nın dışında, bahçe içinde bir yerdi. Rahmetli anacığımı götürdüm, ben kuyudan su çektim, anacığım her tarafı gıcır gıcır yıkadı. Ertesi gün Üstad taşındı oraya.

“Bir gün Üstad: ‘Yavrum öğlen yaklaşıyor, şu bakracı doldur gel, abdest alalım’ dedi. Evin karşısında kuyu vardı. Suyu çekerken genç bir kadın çıkageldi: ‘Burada Bediüzzaman varmış, gayptan bilirmiş, nerede bu zat?’ dedi. ‘Aslan gibi erkekler bile giremez yanına, ileride polisler bekliyor, sen git. Gaybı ancak Allah bilir!’ dedim. ‘Sen kimsin?’ dedi. ‘Ben hizmetçisiyim, bak su çekiyorum, abdest alacak’ dedim. ‘Ya! ismin ne senin?’ ‘Mehmet Gülirmak’ dedim. Üstad da karşıdan pencereden bakıyor. Bu bıraktı gitti. Neyse vardım Üstad’a. ‘Ne o Muhammed?’ dedi. Konuştuklarımızı anlattım. Dedi ki: ‘Zamanında İstanbul’un esnafı, beni takip ediyor, acaba bakacak mı diye... Ben kat’iyen namahreme bakmadım.¹ Keçeli Muhammed! Karşına aldın kadını... Casus o!’ dedi.”

BEDİÜZZAMAN'IN 1934'DE BİR MÜDDET İKÂMET ETTİĞİ BU EVDE MEHMET GÜLİRMAK DA ÜSTAD'DA EDİYORDU.

Şükrü İçhan’ın Isparta’da bağ arasında bulunan bu evde Bediüzzaman hazretleri de bir müddet kalmıştır. Bu ev sonradan yıkıldı.

MUHAMMED ADAM OLMAZ TOKATLANMAYINCA...

“Üstad’la kırlara çıkardınız, bu nasıl olurdu?”

¹ “...Kırk sene evvel İstanbul’da Kâğıthane şenliğinin yevmi mahsusunda, köprüden tâ Kâğıthane’ye kadar Halic’in iki tarafında binler açık saçık Rum ve Ermeni ve İstanbullu karı ve kızlar dizildikleri sırada, ben ve merhum mebus Molla Seyyid Taha ve mebus Hacı İlyas ile beraber kayığa bindik. O kadınların yanlarından geçiyorduk. Benim hiç haberim yoktu. Halbuki Molla Taha ve Hacı İlyas, beni tecrübeye karar verdikleri ve nöbetle beni tarassut ettiklerini, bir saat seyahat sonunda itiraf edip dediler: ‘Senin bu haline hayret ettik, hiç bakmadın!’ Dedim: ‘Lüzumsuz, geçici, günahlı zevklerin akıbeti elemeler, teessüfler olmasından istemiyorum.’” (Emirdağ Lâhikası, 264)

“Bunun belli bir zamanı olmazdı. Bir gün Üstad: ‘Yavrum Muhammed, Hafız Ahmet Efendi’ye selâm söyle, atını al gel’ dedi. Atı getirdim, Andık Deresi’ne gittik. Hüsrev önden gidiyor, ben Üstad’ın yanında gidiyorum. Üstad attı... Dağın yamacında sarı sarı çiçekler açmış. Üstad: ‘Maşaallah, maşaallah! Muhammed, bak ne güzel dağları süslemiş’ dedi. Dedim: ‘Efendim, maşaallah maşaallah dediniz ama, buna sütleğen otu derler, koparırsen zehirli süt çıkarır!’ Üstad: ‘Evet, o zehir onun silahıdır, hayvanlar onu kırıp yiyemez, onunla hayatını muhafaza eder. Arının da silahı vardır...’ ‘Evet efendim’ dedim.

“Neyse Andık Deresi’ne vardık, sandalyeyi dereye kurdurdu. Saate baktı, öğlen namazı olmuş. Dereye su, taşların üstünden yarıla yarıla akıyor. Dedi: ‘Muhammed, ileriden taşları topla, suyun yanına koy, ben size orada imam olacağım.’ Taşları ata ata yığdım. Orada Hüsrev de var. Öğleyi kıldık. Sonra çay yaptım, eline verdim, rahat içsin diye ben geriye çekildim. Hüsrev karşısında oturuyor... ‘Muhammed, gelsene yanı başıma’ diye çağırdı. Gittim, yanına oturdum. Şöyle yüzüme baktı, ‘Bir tane nat-ı şerif çeker misin?’ dedi. ‘Çekerim efendim’ dedim. ‘İlham bekle’ dedi. Sonra bir ilham geldi. ‘Efendim, ilham geldi’ dedim. ‘Çek’ dedi. Âşık Kuddusî’nin bir destanı... ‘Veli olmaz kişi taşlanmayınca/Yarılp savrulup aşlanmayınca...’ (Gülirmak Ağabey makamlı söylüyor) diye başlayınca, o da dedi: ‘Muhammed adam olmaz tokatlanmayınca!’ (Mehmet Ağabey, Üstad’ın da makamlı söyleyişini taklit ederek söylüyor.)

ÜSTAD’A TURNAM TÜRKÜSÜNÜ SÖYLEDİM

“Turnam türküsünü ne zaman söylediniz Üstad’a?”

“(Andık Deresi’ne) ikinci bir daha gittiğimizde -ki üç sefer gittik oraya- ikisinde Hüsrev de vardı. Çay içerken ‘Muhammed gel şöyle otur’ dedi. Omzumdan tutarak sağ tarafına oturttu beni. Gülümseyerek baktı bana, ‘Muhammed! Yavrum, bir nat-ı şerif çeker misin?’ dedi. ‘Çekerim efendim’ dedim ve hemen başladım, ‘Ehl-i dünya dünyada / Ehl-i ukba ukbada...’ derken Üstad da tempoyu durdurdu... ‘Dur, dur, dur, böyle değil. Bir nasiyet çeker misin?’ dedi. Aklımda bir sürü destan var, fakat koca evliyanın yanında bir tek ‘Turnam türküsü’ aklıma geliyor. O kadar araştırıyorum, imkân yok aklıma gelmiyor.

“Birden gürlüyverdim: ‘Akan sular olaydım / Kız Allah’ımı seversen...’ Üstad hemen: ‘Fesühhanallah Muhammed! Sen ne yapıyorsun? Bu, avam kısmının şarkısı...’ ‘Ne olursa olsun efendim, ne edersen et, illâ bitirecem bunu!’ Üstad da hep, ‘Fesühhanallah, fesühhanallah, fesühhanallah!’ çekiyor. Kimse yok dağ taştan maada. Bir de bağıyorum ki, dağ taş inliyor gayrı. Turnam, Turnam! O habire, ‘Fesühhanallah, fesühhanallah, fesühhanallah!’ diyor. Bir taraftan da korkuyorum: Öfkelenmiş mi vurur! İki-üç beytini bitirdim, halâ ‘fesühhanallah!’ çekiyor, ‘hiç başıma böyle bir iş gelmemişti!’ diyor. Üç beyti de bağra bağra bitirdim, ama korkuyorum!

“Gülümseyerek ‘Muhammed!’ dedi. ‘Efendim’ dedim. ‘Bana hakkımı helâl et.’ ‘Ne hakkı efendim, yerden göğe kadar helâl olsun!’ ‘Öyle bir ilham geldi ki: Sakın çocuğa dokunma, biz buna nat-ı şerif sevabı yazıyoruz, ne söylerse söylesin çocuğa dokunma... Beni şaşırttın sen!’ dedi. ‘Valla efendim, yüzlerce destan var aklımda, illâ bu geliyor...’ ‘Tamam, tamam, nat-ı şerif sevabı yazıldı’ dedi. Hâlâ Isparta’da, Barla’da beni görenler gülerler, ‘Demek sen koca evliyaya şarkı dinlettin!’ diye...”

“Üstad hangi destandan hoşlanırdı?”

“Hangisi olursa olsun... Yalnız Âşık Niyazi’nin destanını, o suyun başında asıldığım, ‘Kâh eserim yeller gibi / Kâh coşarım seller gibi / Aşka düşen kullar gibi / Gel gör beni aşk neyledi’ derken, Üstad, ‘Yavrum, bunu bir daha kadınların yanında söyleme, başka şeye çekerler; bunu men ediyorum!’ dedi.

ÜSTAD’IN BAŞI AĞRIYINCA...

“Bir gün Şükrü Efendi’nin evindeyken Hüsrev’in başı ağrıyor. Üstad, ‘Ne o Hüsrev Efendi?’ diye sorunca, ‘Efendim, başım ağrıyor!’ dedi. Bana, ‘Git Hüsrev’in başına okuyuver’ dedi. ‘Ama efendim...’ ‘Git okuyuver’ dedi. Gittim, bildiğim kadar okuyuverdim. Hüsrev’in boyu uzun, Üstad karşıda kanepede oturuyor. Üstad, ‘Hüsrev, başının ağrısı geçti mi?’ dedi. Hüsrev, ‘Epey, epey efendim’ dedi. Aradan sıyrıldım, dedim, ‘Efendim, bir şey kalmadı; himmet ettim de...’ dedim. Üstad güldü, ‘Beli, beli! Keçeli, gel buraya, üç gündür benim de başım ağrıyor!’ dedi.

“Üstad dedi: ‘Hüsrev, benim de üç gündür başım ağrıyor!’ Artık ben ne biliyorsam okudum. Ne Yâsin kaldı, ne Tebareke; ne biliyorsam okudum. Artık Üstad, ‘Allah razı olsun, Allah ne muradın varsa versin!’ dediği gayrı ben habire okuyordum! Neyse birkaç gün sonra, ‘Muhammed ayağa kalk’ dedi. Bir saat okudu Üstad. Bir saat sonra, ‘Lillâhîl-Fatiha’ dedi. ‘Efendim ne duası?’ dedim. ‘Hastaya okumak için icazet verdim sana’ dedi.”

“Bir gün Şükrü Efendi'nin köşkünde Üstad üst kattan aşağı indi. Sararmış solmuş bir gazete... Hemen bana: ‘Yavrum, al bunu, gir bir bağa atıver. Polis görürse gazete okuyor, demesin!’ dedi.”²

İKTİSAT RİSALESİ'NDE GEÇEN BAL YEME HADİSESİ

“İktisat Risalesinde geçen bal yeme hadisesi nasıl oldu?”

“Mübarek Ramazan günüydü... Ben gündüzden balı gördüm. Üstad'a hediye geliyor. Beyaz bir oğul balı... Akşam oldu, yukarıda ezan okunuyor. Üstad ayakta hemen iki lokma, iftar açardı. Ben de yukarı çıkmadan, ‘ha babam, de babam’ diye diye üç günde, peteğin yarısı kaldı. Sonra Rüştü Efendi'ye, Refet Bey'e, Hüsrev'e birer parça ağızlarına tıktım. Çoğunu ben yedim, onlara tadımlık az kalmıştı...”³

ESKİŞEHİR MAHKEMESİ NASIL BAŞLADI?

“Isparta'da Şükrü (İçhan) Efendi'nin köşküden mi Eskişehir'e gittiniz? Bu nasıl oldu?”⁴

“Bu hadiseden üç gün evvel Hüsrev'le beraber Üstad'ın huzurunda oturuyoruz. Üstad: ‘Hüsrev! Akşam rüyamda bir bomba attılar bu binaya, şu köşe azıcık zedelendi, hükümet bir darbe vuracak yine bize!’ dedi. Üç gün sonra gittiğimde: ‘Muhammed, öğlen yaklaştı, su doldur gel’ dedi. Gittim doldurdum. Baktım Üstad'ın hanesini bekleyen polis ayakta dinelmiş, bana: ‘Mehmet Efendi, Mehmet Efendi! Şubede pusulan çıkmış, seni şubeye kadar götüreceğim’ dedi. Zaten her gün orada bekler, gelenleri yazardı bu polis, adı ‘Dünder’di. Üstad ona ‘Mundar’ derdi, çok münafık bir adamdı! ‘Olur, suyu bırakayım, geleyim’ dedim.

“Üstad'a dedim: ‘Efendim, şubeden pusulam çıkmış, bana gidelim, dedi.’ Üstad: ‘Çağır onu buraya!’ dedi. Gittim polise: ‘Üstad seni çağırıyor’ dedim. Rengi atıverdi... Üstad polise: ‘Ne var, niye çağırıyorsun?’ dedi. ‘Efendim, pusulası geldi de...’ Üstad: ‘Beni iyi dinle. Buraya geldiğimden beri hep bereket için dua ettim. Hiç kahr için dua etmedim buraya. Emniyet amirine selâm söyle, bak sağlam söylüyorum. Bu benim gözümün nazlı karasıdır, bir fiske vuruldu mu Isparta'nın altını üstüne çevirtirirsiniz bana. Haydi git!’ dedi. Polis: ‘Efendim, elini öpeyim!’ ‘Haydi git!’ dedi Üstad, elini öptürmedi. Polisle karakola vardık. ‘Mehmet Efendi, sen şurada oturuver’ dedi, beni tam içeriye sokmadı. Ben şöyle kenardan onları görüyorum. Bir masaya yaslandılar. Polis, Üstad'ın dediklerini amirin kulağına söylüyor. Komiser dilini ısırakoydu.

“Sonra polis, ‘Buyur Mehmet Efendi!’ dedi. Baktım hepsi, ‘Kim bu Şeyh Mehmet Efendi?’ diye merakla bekliyorlar... ‘Cümleten selâmün aleyküm!’ dedim. Komiserin iki eli masada... ‘Aleyküm selâm! Bütün köylerde, şehirde adı dillerde Şeyh Mehmet bu mu?’ dedi. Polis: ‘Bu, efendim.’ Komiser: ‘Haydi yahu, bu çocuk daha, bu mu yahu!’ Polis, ‘Bu, efendim’ dedi. Allah Allah adamın gözü tutmuyor bizi... Polis: ‘Amirim, istersen bir konuş, ne olduğunu anla’ dedi. Amir: ‘Okuryazarlığın var mı?’ ‘Var müdür bey, eski yazıdan bir şahadetnamem var, fakirlikten fazla okuyamadım. Yeni yazıdan da dört tane şahadetnamem var, istersen getireyim evden’ dedim. ‘İyi, tamam’ dedi. Üstad'tan haber geldi ya, çekiniyor. Güya bana acıyor gibi...

“İyi ama yavrum, daha gençliğin baharındasın, bu zat hükümetçe menfi bir zat. Orada ne işiniz var, ipe kadar yolunuz var. Orada ne işin var?’ dedi. O kadar... Ben dedim: ‘Fakir, ucuz tarife kapı kapı doktor arar, zengin istediği gibi muayene olur.’ ‘Doğru, doğru...’ dedi. ‘Doğru doğru ama bir doktor bir evde muayene yaptığı vakit, hasta odasına şu kadarlık bir kâğıda ‘lütfen buraya girmek memnudur’ diye yazıyor, kapıya yaşırtırveriyor. Artık oraya kimse girmiyor. Bak hükümetimiz ne derse şapka şapka, yazı çizi ne derse yapıyor...’

“Komiser polise: ‘Ya, beter dedikleri kadar varmış, daha betermiş.’ Dedim: ‘Mademki bu zat hükümetçe memnudur, niçin iki satır bir yazı asıyorsunuz, buraya girmek memnudur (yasaktır) diye. Bize tuzak mı kurdunuz? Bak Dünder'a sor, her gün orada bekliyor. Vali bey Üstad'ın ziyaretine geldi, mebus Hacı Hüsni,

² “On üç senedir, siyaset lisanı olan gazeteleri bu müddet zarfında hiç okumadığım, dokuz sene oturduğum Barla köyünde, dokuz ay ikamet ettiğim Isparta'da dostlarım biliyorlar.” (Tarihçe-i Hayat, 220)

³ “Isparta'da hücrede cereyan eden bir vakıa var, şöyle ki: Kaideme ve düstur-u hayatıma muhalif bir surette bir talebem, 2,5 okkaya yakın bir balı, bana hediye kabul ettirmeye ısrar etti. Ne kadar kaidemi ileri sürdüm, kanmadı... Bilmecburiye, yanımdaki üç kardeşime yedirmek ve Şaban-ı Şerif ve Ramazan'da o baldan iktisatla 30-40 gün üç adam yesin ve getiren de sevap kazansın ve kendileri de tatlısız kalmasin, diyerek, ‘Alınız’ dedim. Bir okka bal da benim vardı. O üç arkadaşım, gerçi müstakim ve iktisadi takdir edenlerdendi; fakat her ne ise, birbirine ikram etmek ve her biri ötekinin nefsinin okşamak ve kendi nefsinin tercih etmek olan bir cihette ulvî bir hasletle iktisadi unutuldu... Üç gecede 2,5 okka balı bitirdiler! Ben gülerken dedim: ‘Sizi, 30-40 gün o bal ile tatlandıracağım, siz 30 günü üçe indiriniz. Afiyet olsun’ dedim.” (Lem’alar, 143)

⁴ “Risale-i Nur'un gittikçe inkişaf ettiğini, iman ve İslâmiyetin kuvvetlenmeye başladığını anlayan gizli din düşmanları, ‘Bediüzzaman gizli cemiyet kuruyor, rejim aleyhindedir, rejimin temel nizamlarını yıkıyor!’ gibi uydurma ve hükümeti aldattıcı tertip ve ithamlarla 1935 senesinde Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesinde, idam kastıyla ve muhakkak surette mahkûm edilmesi direktifiyle hakkında dava açtıyor. Bunun üzerine dâhiliye vekili ve jandarma umum kumandanı, teçhiz edilmiş askerî bir kıt'a ile birlikte Isparta'ya geliyorlar. Isparta-Afyon yolu boyunca süvari askerleri yerleştiriliyor. Isparta vilayeti ve civarı askerî birliklerle kontrol altında bulunduruluyor. Bir sabah vakti masum ve mazlum Bediüzzaman, inzivagâhından çıkarılarak, talebeleriyle beraber, elleri kelepçeli olarak kamyonlarla Eskişehir'e sevk ediliyor.” (Tarihçe-i Hayat, 215)

mebus Hafız Bey geldi. Acaba Bedüzzaman nasıl bir şahıs diye... Tabi onlara bir şey yapamazsınız, ama bizim gibi garipleri döversiniz...' 'Yok, yok, yok! Dövme yok. Buna cevap yetiştirmeye imkân yok!' dedi. Kapının camından da bekçi bakıyor, meğerse döverlermiş. Bazılarını da dövmüşler. 'Mehmet Efendi, öbür odada istirahat et' dedi. Odaya girdim, kırık bir sandalye varmış aldım oturdum.

63 KİŞİYİ ISPARTA KARAKOLUNDA TOPLADILAR

"Baktım habire, akşam ezanına kadar Nurcuları topluyorlar, bulduklarını getiriyorlar... Emniyet akşama kadar doldu, 62 kişi olduk. Bir de Üstad'ı getirdiler, olduk 63 kişi. En son Üstad'ı getirdiler. Sonra sulh hâkimine götürdüler, alelusul ifade aldı. Biz sandık ki artık herkes evine gidecek... Bir baktım, mahkemenin merdivenin dibinden hapishaneye kadar iki yana askerler dizilmiş. Hepsini silahlı, parıl parıl parlıyor.⁵

"Hapishane mahkemeye yakındı. Dan dun diye demir hapishane kapıları açıldı, 'Allah, Allah! Ne oluyor?' dedik. Ortada bir şadırvan var. Rahmetli Keçecilerin Mustafa Efendi'nin oğlu Hafız Mehmet şöyle bir dayandı: 'A baba! Ben sana demedim mi bu işler tehlikeli diye!' Rüşti, Hüsrev, Refet Bey, Keçeci Mustafa Efendi, oğlu Hafız Mehmet... Ertesi günü bir miktar daha toplamış, getirdiler. Üstad'ı bizim yanımıza yanaştırmıyorlardı. Üstad'ı hapishaneye girince, üst katta memurların falan bulunduğu iyi bir yer var, tek başına oraya aldılar. Biz aşağıda, Üstad üst katta yukarıda...

"İki-üç gün geçtikten sonra benim ismim ünlendi. Sulh Hâkimine çıktık, 'Anlat bakalım oğlum!' 'Ne anlattayım efendim, vaziyet belli. Madem Bedüzzaman menfi idi, bir kâğıt yazaydı hükümet, yanına girmezdik...' dedim. 'Doğru, doğru... Ben söyleyeyim, bu çocuğun ağzından gibi sen yaz' dedi kâtibeye Sulh Hâkimi. Çok dindar bir insandı. Beni hâkime götüren silahlı jandarma onbaşı, saygısından benim önüme geçmek istemiyordu...

BİNBAŞI ASIM BEY ŞEHİT OLUYOR

"Neyse benim arkamdan bağırarak bir ses: 'Binbaşı Asım Bey, Binbaşı Asım Bey!' Asım Bey: 'Canımı mı alacaksınız be yahu, ayakkabımı bir giyeyim, ne var bu kadar!' Biz sonra duyduk, Binbaşı Asım Bey'in ellerine kelepçe takarlarken: 'Bu eller cumhuriyet kurulurken çok taşlar koydu' demiş. İşte Asım Bey, sulh hâkimine ifade verirken orada yığılıveriyor. Üstad o anda yukarıda... Üstad bakır kap gönderdi gardiyanla, altına kâğıt yapıştırmış. Kâğıtta: 'Bismillahirrahmanirrahim. Kâlu inna lillâhi ve innâ ileyhi râciun. Rahmetli Asım Bey kardeşimiz şimdi bu anda Üstad'ının huzurunda vefat etti. Semadan binlerce melâike indi ve kolları arasında semaya aldılar çıktılar mübarek ruhunu.'⁶ Biz Asım Bey'in vefatını, Üstad'ın yazdığı bu kâğıttan öğrendik.

"Allah, Allah! Artık biz bihûş olmuşuk. Artık Asım Bey'in cenazesini bile bir daha göremedik. Asım Bey iki günde bir Üstad'ın yanına gelirdi. Üstad zaten Şükrü Efendi'nin evinde polis çağırınca: 'Mehmet, iki-üç tane şehit vereceğiz, Risale-i Nur'un uğruna!' demişti. 'Efendim, ben de var mıyım?' 'Yoksun, yoksun' dedi. Ben çocuk değil miyim, su koyuveriyorum işte böyle ara sıra, delilik işte! Binbaşı Asım Bey o zaman emekli idi. Üstad'ın yanına gelip giderdi. Isparta mahkemesinde bu şekilde şehit olmuştu.

İŞİN UCUNDA ASILMAK DA VAR!

"Bir gün önceden bize, 'Herkes bir tanıdığının adresini yazsın, görüşsün, işin ucunda asılmak da var!' diye haber verdiler. Ben hiç adres vermedim. Ertesi gün herkes eşi dostuyla görüştü. İki kişiye bir kelepçe olmak üzere kelepçelendik. Benim hissem Refet (Barutçu) Bey düştü. Bileği de kalındı rahmetlinin, kelepçe bileğini sıkı, eli kapkara oldu. Kamyonlarla Afyon'a gidiyoruz, kamyonların üstü örtülü. Yüzbaşı (Ruhi Bey) yarı yola gelince kamyonumuzun örtüsünü açtı, 'Nasılınsınız arkadaşlar?' diye sordu. Refet Bey: 'Bey'im, bak benim ellerim kapkara karardı.' Yüzbaşı baktı, hemen jandarmayı çağırdı: 'Çabuk çabuk, hepsini açın, bütün kelepçeleri çözün' dedi ve hepsini birer birer açtırdı. Çok kibar bir insandı.⁷ Üstad'a kelepçe kullanmadılar. Üstad, yüzbaşıyla beraber geliyor, ayrı ufak arabayla... Kelepçeleri açtıran yüzbaşı, tekrar Üstad'ın yanına bindi.

⁵ "Şükrü Kaya'nın ne derece asılsız evhama kapılıp garaz ettiğine delil şudur ki: Benim gibi kimsesiz ve üç-dört bîçare arkadaşlarımı mahkemeye vermek için, kendisi Ankara'dan 100 jandarma ve 15-20 polis beraber alıp, güya Isparta'daki jandarma kuvveti ve bir fırka asker kâfi gelmiyormuş gibi ortalığa bir dehşet vermesidir." (Tarihçe-i Hayat, 238)

⁶ "Binbaşı Merhum Asım Bey isticvap edildi; eğer doğru dese, Üstad'ına zarar gelir ve eğer yalan dese, 40 senelik namuskârane ve müstakimane askerliğinin haysiyetine çok ağır gelir diye düşünüp, 'Ya Rab, canımı al!' diyerek 10 dakikada teslim-i ruh eyledi, istikamet şehidi oldu ve dünyada hiçbir kanunun hata diyemeyeceği bir muavenet-i hayriyeye ve bir tasdike hata tevehhüm edenlerin çirkin hatalarına kurban oldu! Evet, Risale-i Nur'dan tam ders alan, bir su içer gibi, kolayca terhis tezkeresi telâkki ettiği ecel şerbetini içer..." (Tarihçe-i Hayat, 222)

⁷ "Bir sabah vakti masum ve mazlum Bedüzzaman inzivağâhından çıkarılarak, talebeleriyle beraber, elleri kelepçeli olarak kamyonlarla Eskişehir'e sevk ediliyor. Yolda Bedüzzaman ve talebelerine yakın bir alâka duyan müfreze kumandanı Ruhi Bey, kelepçeleri çözdürüyor. Bu suretle, namazlar kazaya bırakılmadan yola devam ediliyor. Hakikati ve Bedüzzaman'ın masumiyetini idrak eden müfreze kumandanı, Bedüzzaman ve talebelerinin bir dostu olmuştur..." (Tarihçe-i Hayat, 215)

“Afyon’a kadar kamyonlarla gittik. Afyon’da trenlere bindirdiler bizi. Eskişehir Hapishanesi’ne geldik. Oda ufaktı, Üstad’ı ayrı odaya verdiler, üstünden kilitlediler.⁸ İhtiyacı olunca gardiyana söylüyor, kapı açılıyor. Neyse iki gün sonra marangoz geldi, kapıyı delip bir boru taktı. Ucuna da bir teneke taktı... Kapı kilitli tabi... ‘Müdür bey, bu boru ne olacak?’ dedik. ‘Bu boru, küçük su dökeceğiniz zaman tenekeye geçecek, teneke dolunca da gardiyanlar dönecekler. Gardiyan kapıda bekliyor. Seslenirsiniz, gardiyan tenekeyi döker’ dedi. Teneke de çabucak doluyor tabi...

“Hapishanede Saatçi Lütfi Efendi, Kuleönlü Sarıbaşakzade Mustafa Efendi, Atabeyli Lütfi ki, minarede ezan okurken bir kuş gelip gagasını vuruyor, bir gözü sakat, o halde risale yazardı. Üstad: ‘Bak Muhammed, Lütfi bir gözü olduğu halde risale yazıyor, senin iki gözün olduğu halde yazmıyorsun’ derdi. Antalya müftüsü, Aydın müftüsü vardı. Benim başımda ufacak bir şişe, bir zeytinyağı şişesi asılı. Limon aldırırdım, yemeğimiz oydu. Biz altı kişi fakir çıktık, diğer parahlardan tayını kestiler.

“Üstad mahkemeye gider gelirdi. Hatta bir gün giderken jandarma onu götürürken kayboluvermiş. Jandarma şaşırvermiş. Gerisin geriye geliyor: ‘Buraya geldi mi?’ ‘Yok!’ Sonra bakıyorlar, Üstad ifade veriyor...

KOĞUŞTA CASUS YÜZBAŞI...

“Aramıza biri katıldı, niye hapse girdiğini sorduğumuzda: ‘Ben jandarmaydım, tüfeğimle oynarken kazayla bir akrabamı vurduğum, o yüzden..’ dedi. Ben Üstad’ın hizmeti olarak hapishanede sadece sabahları çay getiririrdim. Bir gün Üstad: ‘Ağzınızdan kör, sağır diye bir şey çıkarmayın, çünkü içinize gelen o adam jandarma filan değil, silahı filan patlamadı, o yüzbaşısıdır. Gazi bu yüzbaşısı kullanırdı... Bu yüzbaşının bir imzası hepimizi bir günde astırır, bir imzası da hepimizi beraat ettirir. Onun için ağzınızdan ak kara bir şey çıkarmayın yavrum’ dedi. Elime bir çaydanlık verdi, ‘Refet Bey’e ver’ dedi. Altına da bir kâğıt yapıştırdı: ‘Refet Bey! Lütfen arkadaşlara söyle, yanınızdaki yüzbaşısıdır, böyle şeyleri kullanır daima.’ Ben Refet Bey’e vardım, o kâğıdı çıkarıverdim, fakat yüzbaşı da gördü! Devenin nalbanda baktığı gibi bakıyordu bize...

“Ertesi günü Üstad’ın çayını götürdüm. Baktım Üstad gülümseyerek baktı, daha önce çok celâlleniyordu. ‘Muhammed! Bir kuvvetli kırmızı ateşe demiri yaklaştırırsen, o demir hemen yumuşayıverir. Allah, peygamber ateşi onu yaktı, azıcık akşam kalbini kuruverdim. Artık korkmayın, o oldu şimdi 40 senelik derviş.’ Üstad’a: ‘Allah sana ömür versin efendim, aslanların aslanı yeşil gözlü şeyhim!’ dedim. ‘Tamam, tamam!’ dedi. Döndüm geriye, öğlen namazı vakti. ‘Kardeşler gelin buraya! Ben yüzbaşısıyım. Bir imzam hepimize beraat getirir, hepimizi ipe götürür. Beni bu işlerde kullanırlar. Merak etmeyin, yüzünüzden nur akıyor. Allah’ın Peygamber’in aşkı var (hem de ağlıyor), ben namaza başladım.’ Bir abdest alıştı, bir namaz kılışı var bunun, sanki 40 yıllık derviş... ‘Hiç merak etmeyin, hepimizi kapı dışarı...’

“Sonra kayboldu. Tâ neden sonra emir geldi. Tan-tun kapılar açıldı: ‘Ahmet oğlu Mehmet, eşyanı al...’ Bavalunu alan hazırlandı. Bende eski bir kilimle 100 yerinden yamalı sako vardı. Üstad orada, ortada ayakta ayağına patikler giymiş dineliyor... Ben hemen ayaklarına, ellerine kapandım. Gardiyan hemen: ‘Kaç, çekil, çekil, taciz etme!’ dedi. Üstad: ‘Seslenme ona, doya doya öpsün Üstad’ının ellerini’ dedi. Artık ben kapıya kadar gidiyorum, tekrar dönüp dönüp, gelip yine öpüyorum. Dışarı çıktım, sonra bir kamyonun üstünde toz toprak içinde Isparta’ya geldik.

HAPİSHANEDE DESTAN

“Eskişehir hapsinde destan yazmışsınız? O nasıl oldu?”

“Benim çenem mi durur hiç! ‘Şu karşıki dağları, yemişleri, bağları, sağlık sefalıkla geçtik elhamdülillah. / Kuru iken yaş olduk. / Hasbiler kapında ayak iken inşaallah, melekler katında baş olduk. / Eskişehir’e kanatlandık, kuş olduk. / Bitli jandarmalarla uçtuk elhamdülillah. / Vardığımız ellere, şu sefali güllere, / Hapishane tahtakurusundan uyku tutmadı, / Döndük bülbüllere, şükür elhamdülillah...’ Böyle şeyler işte, benim çenem durmazdı.

BUNUN BİR SAATİNE ÇIKAMAZSINIZ

“Daha sonra Üstad’ı ziyaret ettiniz mi?”

“Üstad’ı Isparta’da Fitnat Hanım’ın evinde ziyaret ettim. İkinci gidişimde Helvacı Hacı Bey’i götürdüm. Kapıyı açtım, baktım yeni talebeler var... ‘Yavrum nerede Şeyh Efendi?’ Üstad yatıyormuş... ‘Gir Hacı Efendi, Üstad uyanıncaya kadar kapının arkasında duralım’ dedim. O yeni talebe: ‘Burası yasak, dışarıda bekleyin’ dedi. Kızdım, ‘Bak! Seni döverim bak!’ dedim.

⁸ “Yüz yirmi talebesiyle Eskişehir Hapishanesi’ne getirilen Said Nursî, tam bir tecrid-i mutlak içerisinde alınarak, kendisine ve talebelerine dehşetli işkenceler tatbikine başlanıyor... Bediüzzaman Said Nursî, kendisine yapılan bu işkence ve azaplara rağmen, Otuzuncu Lem’a ve Birinci ve İkinci Şua’yı telif ediyor. Hapisteki birçok kimse, Üstad Bediüzzaman hapse girdikten sonra ıslah-ı nefis ederek mütedeyyin bir hale geliyorlar...” (Tarihçe-i Hayat, 215)

“Beş dakika sonra Hoca Efendi (Bediüzzaman) uyandı, kendisi dışarı çıktı. Mübarek, merdivenin başında durdu: ‘Gelin yavrum, gelin yavrum!’ Sonra o üç talebeyi dizdi karşısına onlara döndü: ‘Bunun bir saatlik hizmetini siz 10 sene çalışsanız çıkamazsınız. Bütün hocalar, şeyhler, dervişler asıldıkları zamanda bu yavrucağ, çocuk olduğu halde gece gündüz dağdan taştan gider, her tarafa kitap yetiştirirdi, gece giderdi. Bunun bir saatine çıkamazsınız’ dedi. Talebeler dondular kaldılar... Üstad: ‘Buyurun içeri, birbirinizden ayrılmayın. Bu bazen celâllenir, bunu idare et’ dedi Helvacı’ya benim için.”

Mehmed Gülırmak'ın mezarı İzmir Karşıyaka kabristanındadır